

Základná škola – Alapiskola, Školská 330, Jelenec

VZDELÁVACÍ PROGRAM

PRE ŽIAKOV S NARUŠENOU KOMUNIKAČNOU SCHOPNOSŤOU
PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE A NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE

Dátum: 31.8.2017

vypracovala: Mgr. Monika Pánisová
školský špeciálny pedagóg

riaditeľka ZŠ: PaedDr. Eva Barboríková

Obsah

Úvod

1 Ciele výchovy a vzdelávania

2 Stupeň vzdelania

3 Profil absolventa

4 Vzdelávacie oblasti

5 Vzdelávacie štandardy

6 Rámcový učebný plán

7 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou

8 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

9 Povinné personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania .

10 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie výchovy a vzdelávania

11 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

12 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov

PRÍLOHA 1

Špecifický vyučovací predmet Individuálna logopedická intervencia pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou a žiakov s vývinovými poruchami učenia pre prípravný až 9. ročník

Úvod

Podľa platnej legislatívy sa pri výchove a vzdelávaní žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou postupuje podľa Vzdelávacieho programu pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou (ďalej aj „NKS“). Tento vzdelávací program je súčasťou školského vzdelávacieho programu pre jednotlivé stupne vzdelávania.

Vzdelávací program pre žiakov s NKS charakterizuje výchovu a vzdelávanie a vymedzuje špecifické potreby a požiadavky na komplexnú odbornú starostlivosť o nich, zabezpečuje úpravu podmienok, foriem, metód a prístupu vo výchove a vzdelávaní žiaka a rešpektuje úpravy vyplývajúce z narušenia komunikačnej schopnosti nielen vo vzdelávaní, ale i v hodnotení a klasifikácii.

Školský vzdelávací program pre žiakov s NKS rešpektuje ciele a zámery zavedením ďalších špecifických vyučovacích predmetov.

Cieľom vzdelávania žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní je pripraviť žiakov na vzdelávanie na strednej škole s prihliadnutím na ich komunikačnú schopnosť a na možnosť vykonávať zvolenú profesiu.

1 Ciele výchovy a vzdelávania

Žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou plnia rovnaké ciele vzdelávania ako ostatní žiaci základných škôl v primárnom vzdelávaní a nižšom strednom vzdelávaní.

2 Stupeň vzdelania

Primárne vzdelanie a nižšie stredné vzdelanie.

3 Profil absolventa

Osvojené kľúčové kompetencie žiaka s narušenou komunikačnou schopnosťou zodpovedajú profilu absolventa primárneho stupňa vzdelávania a profilu absolventa nižšieho stredného vzdelávania.

4 Vzdelávacie oblasti

Obsah vzdelávania žiakov s NKS v školskej integrácii je rovnaký ako obsah vzdelávacích oblastí príslušných predmetov pre školský vzdelávací program žiakov základných škôl.

Vzdelávacie oblasti sú doplnené o oblasť ŠPECIÁLNOPEdagogická PODPORA. Vo vzdelávacej oblasti Špeciálnopedagogická podpora je zaradená individuálna logopedická intervencia (ďalej aj „ILI“) ako špecifický vyučovací predmet.

Rámcový obsah vzdelávania v tomto špecifickom vyučovacom predmete určuje samostatný dokument, ktorý je prílohou tohto vzdelávacieho programu. Obsah logopedických intervencií musí byť v súlade s mentálnymi a komunikačnými schopnosťami žiaka, bez ohľadu na fyzický vek.

VYUČOVACIE PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE ŽIAKOV S NARUŠENOU KOMUNIKAČNOU SCHOPNOSŤOU PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE

VZDELÁVACIA OBLASŤ	VYUČOVACIE PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
	ANGLICKÝ JAZYK
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	MATEMATIKA
	INFORMATIKA
ČLOVEK A PRÍRODA	PRVOUKA ¹
	PRÍRODOVEDA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	PRVOUKA
	VLASTIVEDA
ČLOVEK A HODNOTY	ETICKÁ VÝCHOVA/ NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/Náboženstvo
ČLOVEK A SVET PRÁCE	PRACOVNÉ VYUČOVANIE
UMENIE A KULTÚRA	HUDOBNÁ VÝCHOVA
	VÝTVARNÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB	TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA
ŠPECIÁLNOPEDAGOGICKÁ PODPORA	INDIVIDUÁLNA LOGOPEDICKÁ INTERVENCIA

VYUČOVACIE PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE ŽIAKOV S NARUŠENOU KOMUNIKAČNOU SCHOPNOSŤOU PRE NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE

VZDELÁVACIA OBLASŤ	VYUČOVACIE PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
	ANGLICKÝ JAZYK
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	MATEMATIKA
	INFORMATIKA
ČLOVEK A PRÍRODA	FYZIKA
	CHÉMIA
	BIOLÓGIA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	DEJEPIS
	GEOGRAFIA
	OBČIANSKA NÁUKA
ČLOVEK A HODNOTY	ETICKÁ VÝCHOVA/ NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/NÁBOŽENSTVO
UMENIE A KULTÚRA	HUDOBNÁ VÝCHOVA
	VÝTVARNÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB	TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA
ŠPECIÁLNOPEDAGOGICKÁ PODPORA	INDIVIDUÁLNA LOGOPEDICKÁ INTERVENCIA

5. Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacie štandardy pre žiakov s NKS sú rovnaké ako pre ostatných žiakov primárneho Vzdelávania alebo nižšieho stredného vzdelávania. Čiastočné plnenie jednotlivých výkonov vzdelávacieho štandardu zaznamenáme v individuálnom vzdelávacom programe žiaka. Dosiiahnuté výkony sú limitované samotným narušením komunikačnej schopnosti, preto nemôžu byť ustanovené štandardy pre špecifický vyučovací predmet ILI.

6. Rámcový učebný plán

Rámcový učebný plán pre žiakov s poruchami aktivity a pozornosti pre primárne vzdelávanie a nižšie sekundárne vzdelávanie

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Ročník primárne vzdelávanie					Ročník nižšie stredné vzdelávanie						
		P r i p r a v n ý	1.	2.	3.	4.	Σ	5.	6.	7.	8.	9.	Σ
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	3	9	8	7	7	34	5	5	4	5	5	24
	anglický jazyk				3	3	6	3	3	3	3	3	15
Matematika a práca s informáciami	matematika	3	4	4	4	4	19	4	4	4	4	5	21
	informatika				1	1	2	1	1	1	1		4
Človek a príroda	prvouka		1	2			3						
	prírodoveda				1	2	3						
	fyzika								2	1	2	1	6
	chémia									2	2	1	5
	biológia							2	1	2	1	1	7
Človek a spoločnosť	vlastiveda				1	2	3						
	dejepis							1	1	1	1	2	6
	geografia							2	1	1	1	1	6
	občianska náuka								1	1	1	1	4
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/ náboženstvo		1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie				1	1	2						
	technika							1	1	1	1	1	5
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1	1	1	1	1	5	1	1	1	1		4
	výtvarná výchova	1	2	2	1	1	7	1	1	1	1	1	5
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	2	10
Špeciálnopedagogická podpora	individuálna logopedická intervencia	7	4	4	3	2	20	3	3	3	3	3	15
Základ		17	24	24	26	27	118	27	28	29	30	28	142
Voliteľné (disponibilné) hodiny		3	0	1	1	1	6	3	2	2	2	3	12
Spolu		20	24	25	27	28	124	30	30	31	32	31	154

Poznámky

1.

Vyučovacia hodina má 45 minút v tomto rozdelení učebného plánu. S prihliadnutím na osobitosti žiakov so zdravotným znevýhodnením môže škola uplatňovať iné organizačné formy v zmysle platnej legislatívy.

2.

Vyučovacie hodiny špecifického vyučovacieho predmetu individuálna logopedická intervencia zabezpečujú dvaja pedagogickí zamestnanci, pričom najmenej jeden z nich spĺňa kvalifikačné predpoklady na vyučovanie tohto predmetu podľa príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov.

3.

Vo vyučovacom predmete technika sú zohľadnené možnosti žiakov, personálno-odborné a materiálno-technické podmienky školy tak, aby v každom ročníku boli zastúpené témy tematických celkov Technika a Ekonomika domácnosti.

4.

Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na dotvorenie školského vzdelávacieho programu.

Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť na vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah vyučovacích predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu.

7 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou

Podľa tohto vzdelávacieho programu sa vzdelávajú žiaci, ktorí majú diagnostikovanú narušenú komunikačnú schopnosť (NKS).

Narušená komunikačná schopnosť

Ak chceme definovať NKS, treba najskôr vymedziť samu komunikačnú schopnosť: ide o schopnosť človeka vedome a podľa patričných noriem používať jazyk ako systém znakov a symbolov v celej jeho komplexnosti a vo všetkých jeho formách, a to s cieľom realizovania určitého komunikačného zámeru. O NKS hovoríme vtedy, ak niektorá rovina jazykových prejavov (alebo niekoľko rovín súčasne) človeka interferuje s jeho komunikačným zámerom. Ide o nasledovné jazykové roviny: foneticko-fonologickú, lexikálno-sémantickú, morfológicko-syntaktickú, pragmatickú. Komunikačná schopnosť zahŕňa všetky formy – hovorenú, grafickú, neverbálnu.

Jednotlivé druhy NKS možno analyzovať v rozličných koncepciách, v rámci rozličných teórií a v rozličných kontextoch. Pre naše potreby bude najjednoduchšie uplatniť nozologické hľadisko. Z tohto aspektu rozlišujeme viacero základných druhov NKS, ktoré sa potom v rámci Medzinárodnej klasifikácie chorôb členia na konkrétne diagnózy:

- vývinová bezrečnosť
- narušený vývin reči;

- získaná orgánová bezrečnosť
- afázia;
- získaná psychogénna bezrečnosť -mutizmus, elektívny mutizmus;
- narušenie zvuku reči –fufnavosť;
- narušenie plynulosti reči –zajakavosť, brblavosť;
- narušenie člankovania reči –dyslália, dyzartria;
- poruchy hlasu –dysfónia, afónia;
- kombinované chyby a poruchy reči –súčasný výskyt viacerých druhov narušenej komunikačnej schopnosti;
- symptomatické poruchy reči: NKS pri iných, dominujúcich postihnutiach, ochoreniach, narušeníach -napr. pri sluchovom postihnutí, detskej mozgovej obrne;
- narušenie grafickej stránkyreči: agrafia, alexia, akalkúlia, dyslexia, dysortografia, dysgrafia, dyskalkúlia.

Logopedická intervencia

Intervenciu ponímame v tom najširšom zmysle ako: „činnosť, pôsobenie s cieľom zmeny“.

Logopedická intervencia je špecifická aktivita, ktorú uskutočňuje logopéd s cieľmi

1. identifikovať NKS;
2. eliminovať, zmierniť NKS, resp. v prípade jej pretrvávania prekonať komunikačnú bariéru;
3. predísť tomuto narušeniu (zlepšiť komunikačnú schopnosť človeka).

Logopedickú intervenciu chápeme ako zložitý multifaktoriálny proces, ktorý sa realizuje v záujme dosiahnutia svojich troch základných cieľov, na troch, s týmito cieľmi analogických, vzájomne sa prelínajúcich úrovniach:

- logopedická diagnostika,
- logopedická terapia,
- logopedická prevencia.

Dôležitou súčasťou logopedickej intervencie je spolupráca so zákonným zástupcom, učiteľmi a ostatnými odborníkmi v celom procese intervencie.

Všetky aktivity, metódy a postupy smerujú k rozvíjaniu komunikačnej schopnosti žiakov a k uplatňovaniu adekvátnych sociálnych interakcií a prelínajú sa celým výchovným a vyučovacím procesom vo všetkých jeho zložkách a formách.

Výchova a vzdelávanie žiakov s NKS sa uskutočňuje:

v školskej integrácii, t.j. v triede alebo výchovnej skupine spolu s ostatnými žiakmi školy.

Podmienkou prijatia žiaka na školskú integráciu je psychologická, logopedická a špeciálnopedagogická diagnostika v centre špeciálno-pedagogického poradenstva.

V prípade potreby sa vyžaduje aj odborná lekárska diagnostika (neurológ, psychiater, foniater, ORL a pod.).

Škola, ktorá poskytuje žiakovi s NKS vzdelávanie, uplatní pri jeho vzdelávaní tú formu organizácie jeho výchovy a vzdelávania, prostredníctvom ktorej mu pre neho prijateľným spôsobom zabezpečí získanie príslušného stupňa vzdelania.

Pri výbere formy vzdelávania žiakov s NKS je potrebné postupovať individuálne, podľa výsledkov špeciálnopedagogickej, logopedickej, psychologickej, prípadne inej odbornej diagnostiky.

Dĺžka vzdelávania žiakov s NKS, ktorí sú vzdelávaní v školskej integrácii, môže byť podľa platnej legislatívy predĺžená až o dva roky nasledujúcim spôsobom:
v školskej integrácii

- individuálne - rozložením obsahu vzdelávania pre konkrétneho žiaka v súlade s jeho individuálnym vzdelávacím programom.

Vzdelávanie žiakov s NKS v školskej integrácii

Pre žiaka s NKS vzdelávaného v školskej integrácii riaditeľ školy zabezpečí odbornú logopedickú starostlivosť v spolupráci s centrom špeciálno-pedagogického poradenstva, so školským logopédom alebo s klinickým logopédom v rozsahu obsahu vzdelávania špecifického vyučovacieho predmetu ILI.

Žiak začlenený v školskej integrácii sa vzdeláva podľa rámcového učebného plánu príslušnej školy, v ktorej sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu (ďalej len IVP) s prihliadnutím na postihnutie/narušenie. Obsah jeho vzdelávania vychádza zo vzdelávacieho programu pre žiakov s NKS.

Logopéd metodicky usmerňuje vyučujúcich a spolupracuje na tvorbe IVP pre jednotlivých žiakov. Metódy a postupy používané na vyučovaní vychádzajú z výsledkov logopedickej, psychologickéj a špeciálnopedagogickej diagnostiky, z cieľov a obsahu špecifického vyučovacieho predmetu ILI a z individuálneho plánu logopedickej intervencie.

Riaditeľ školy zabezpečí, aby v záujme žiaka boli rešpektované odporúčania uvedené v správe z odborného vyšetrenia k školskej integrácii k postupom pri vzdelávaní a k postupom pri hodnotení a klasifikácii.

Pri vzdelávaní žiaka s NKS je nevyhnutná úzka spolupráca školy a rodiny, vytvorenie atmosféry spoločnej zodpovednosti a ujasnenia cieľov i postupov vedúcich k ich dosiahnutiu.

V priebehu nižšieho stredného vzdelávania je potrebné pomôcť žiakovi s NKS pri jeho profesionálnej orientácii a tým prispieť k jeho bezproblémovému sociálnemu začleneniu.

Pri hodnotení učebných výsledkov učiteľ rešpektuje psychický a fyzický stav žiaka, druh a závažnosť narušenia komunikačnej schopnosti, ak má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete.

Učiteľ posudzuje učebné výsledky žiaka objektívne a primerane náročne, pričom prihliada aj na jeho vynaložené úsilie, individuálne schopnosti, záujmy a na predpoklady jeho ďalšieho vzdelávania po ukončení základnej školy.

Pri hodnotení a klasifikácii žiaka je nevyhnutné postupovať podľa odporúčaní logopéda, špeciálneho pedagóga a psychológa a o odporúčanom spôsobe a možnostiach hodnotenia a klasifikácie triedny učiteľ informuje jeho zákonného zástupcu až po konzultácii s príslušnými odborníkmi.

Pri hodnotení žiaka s NKS učiteľ posudzuje úroveň jeho vedomostí najmä v porovnaní s uplynulým obdobím vzhľadom na predchádzajúce výkony samotného žiaka.

8 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Pri organizácii podmienok v jednotlivých formách vzdelávania žiakov s NKS je potrebné postupovať individuálne podľa výsledkov logopedickej a inej odbornej diagnostiky a v spolupráci so zákonnými zástupcami, školským logopédom a príslušným centrom špeciálno-pedagogického poradenstva.

9 Povinné personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Okrem povinného personálneho zabezpečenia platného podľa štátneho vzdelávacieho programu je potrebné, aby škola, v ktorej sú vzdelávaní žiaci s NKS, mala zabezpečenú spoluprácu so školským logopédom a pôsobil v nej školský špeciálny pedagóg a asistent učiteľa.

Školský logopéd

Školský logopéd vykonáva odborné činnosti v rámci logopedickej diagnostiky, terapie a prevencie žiakom s narušenou komunikačnou schopnosťou a špecifickými vývinovými poruchami učenia. Poskytuje odborné poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom detí alebo žiakov a pedagogickým a odborným zamestnancom škôl.

Špecifický vyučovací predmet ILI vyučuje absolvent 2. stupňa vysokoškolského štúdia so štátnou záverečnou skúškou z logopédie, v súlade s platnými príslušnými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Školský špeciálny pedagóg

Školský špeciálny pedagóg vykonáva odborné činnosti v rámci špeciálnopedagogickej diagnostiky, individuálnej a skupinovej terapie, výchovno-vzdelávacej činnosti v základnej škole priamo počas vyučovania i mimo vyučovania žiakom, ktorí majú pre svoje komunikačné, mentálne, senzorické, somatické alebo sociálne danosti špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Pravidelnú odbornú pomoc poskytuje najmä žiakom v školskej integrácii, môže ju poskytovať aj žiakom s vnútornou alebo sociálnou dispozíciou narušeného vývinu pri jeho príznakoch (preventívna odborná činnosť).

Poskytuje poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom žiakov a pedagogickým zamestnancom škôl.

Asistent učiteľa

Asistent učiteľa pracuje v triede, ktorú navštevuje žiak alebo viacero žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou, ak si to vyžaduje výchova a vzdelávanie príslušného žiaka v závislosti od závažnosti jeho narušenia.

10 Povinné materiáľno-technické a priestorové zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Okrem vybavenia školy uvedeného v školskom vzdelávacom programe štátnom vzdelávacom programe máme:

- učebňu pre rozvoj poznávacích procesov, rozvoj psychomotorických, zmyslových, rytmicko-pohybových schopností a komunikačných schopností,
- učebňu (triedu) vybavené viacúčelovým nábytkom, s priestorom pre relaxáciu a nenáročnú pohybovú aktivitu počas vyučovania,
- učebne pre jednotlivé vzdelávacie oblasti (predmety) vybavené špeciálnym nábytkom, prístrojmi, nástrojmi, pomôckami, technikou, materiálmi,
- učebne pre infromatickú výchovu vybavenú počítačmi s príslušným programovým vybavením a prídavnými zariadeniami,
- priestory pre telovýchovné aktivity s bezpečným povrchom, náradím a náčiním,
- priestory pre prípravné práce učiteľa, školského logopéda, priestory pre uloženie pomôcok,
- knižnica pre žiakov a učiteľov, učebnice a pracovné listy na rozvíjanie komunikačnej schopnosti
- priestory pre záujmovú činnosť po vyučovaní (školský klub detí, záujmové krúžky a voľnočasové aktivity) vybavené pracovným a odpočinkovým nábytkom, priestormi pre učenie, s pomôckami pre relaxáciu.

11 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní sú rovnaké ako v školskom vzdelávacom programe pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie.

Okrem toho pri vzdelávaní žiakov s NKS vytvárame vhodnú štruktúru práce a odpočinku žiakov počas dňa, vhodný režim vyučovania s ohľadom na vek a postihnutie žiakov.

Pri zaisťovaní bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov vo výchove a vzdelávaní v škole i mimo školy, pri organizácii výletov, exkurzií, školy v prírode a výcvikov (plaveckého výcviku, lyžiarskeho), ako aj organizácii iných súčastí výchovno-vzdelávacej činnosti školy sa riadime platnou legislatívou.

PRÍLOHA 1 Špecifický vyučovací predmet

**INDIVIDUÁLNA LOGOPEDICKÁ INTERVENCIA
PRE ŽIAKOV S NARUŠENOU KOMUNIKAČNOU SCHOPNOSŤOU
A ŽIAKOV S VÝVINOVÝMI PORUCHAMI UČENIA
PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 9. ROČNÍK**

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Špecifický vyučovací predmet individuálna logopedická intervencia (ďalej aj „ILI“) je určený pre žiakov, ktorí majú narušenú komunikačnú schopnosť (ďalej aj „NKS“), alebo v rámci NKS aj vývinové poruchy učenia.

Cieľom predmetu ILI je v maximálnej miere podporiť rozvoj reči a jazykových schopností ako predpokladu k realizácii určitého komunikačného zámeru a ako prediktora pre úspešné zvládnutie čítania a písania.

Cieľom logopedickej intervencie je odstrániť alebo aspoň zmierniť narušenie komunikačnej schopnosti a eliminovať edukačné nedostatky, ktoré z nej vyplývajú. Sekundárnym cieľom ILI je prevencia vzniku porúch správania ako následku neúspechu v komunikácii a v osvojovaní si gramotnosti. V širšom meradle podporuje ILI sociálnu a edukačnú adaptáciu a integráciu detí a žiakov s NKS do spoločnosti.

Čiastkové ciele a obsah predmetu ILI vychádzajú z logopedickej diagnostiky.

U detí a žiakov s viacnásobným postihnutím a ťažkým stupňom NKS ide o rozvoj komunikačných schopností k najbližšej zóne ich vývinu, tak, aby boli schopní zrealizovať svoj komunikačný zámer podľa svojich potrieb zrozumiteľne pre komunikačného partnera.

Dôležitou súčasťou logopedickej intervencie je spolupráca so zákonným zástupcom, učiteľmi a ostatnými odborníkmi v celom procese intervencie.

Predkladaný dokument Individuálna logopedická intervencia je návodom na realizovanie postupu v procese intervencie do oblasti komunikačných schopností u žiakov.

CIELE

- Podporiť rozvoj reči a jazykových schopností ako predpokladu k realizácii určitého komunikačného zámeru a ako prediktora pre úspešné zvládnutie čítania a písania,
- odstrániť alebo aspoň zmierniť narušenie komunikačnej schopnosti a eliminovať edukačné nedostatky, ktoré z nej vyplývajú,
- prevencia vzniku porúch správania ako následku neúspechu v komunikácii a v osvojovaní si gramotnosti,
- podporiť sociálnu a edukačnú adaptáciu a integráciu detí a žiakov s NKS do spoločnosti.

OBSAH

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti úzko súvisí s vývinom vnímania, pamäti, pozornosti, myslenia a sociálnym prostredím dieťaťa. Preto terapeutické postupy a metódy musia mať širší záber a ILI sa má orientovať na celý komplex dorozumievacieho procesu.

Obsah logopedických cvičení musí byť v súlade s mentálnymi a komunikačnými schopnosťami dieťaťa, bez ohľadu na fyzický vek. Je nevyhnutné zdôrazniť prepojenie hovorenej reči s písanou.

Oblasti individuálnej stimulácie sú uvedené v tabuľke 1 s cieľmi pre jednotlivé oblasti. V procese terapie vychádza logopéd z dostupných terapeutických materiálov a najmä z pracovných listov, ktoré si vytvára. Primárnym cieľom intervencie je najmä v nižších ročníkoch podporiť schopnosti, ktoré tvoria bázu pre osvojovanie si kurikula a samotného čítania a písania. Je vhodné, aby obsah pracovných listov súvisel s aktuálne preberaným učivom. Keďže jednotlivé schopnosti a ich deficity nie sú viazané na konkrétny vek alebo ročník, uvedené námety slúžia na posilnenie medzipredmetových vzťahov a sú koncipované tak, aby facilitovali nosné témy vyučovacieho jazyka vo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia.

Intervencia má nasledovnú postup

- 1.krok: Vstupná logopedická a špeciálnopedagogická diagnostika nových žiakov, prípadne rediagnostika na začiatku každého školského roka.
- 2.krok: Stanovenie cieľov stimulácie podľa výsledkov diagnostiky.
- 3.krok: Odporúčaný obsah stimulácie reči a jazykových schopností podľa jednotlivých rovin, gramotnosti a iných schopností.

Tabuľka 1 Oblasti intervencie pri individuálnej terapii

Ciele stimulácie	Obsah stimulácie
Oblasť rozvoja pragmatiky	
<p>Rozvíjať komunikačnú kompetenciu ako dorozumievací prostriedok.</p> <p>Rozvíjať schopnosti adekvátne používať rečové a jazykové prostriedky vzhľadom na komunikačného partnera, situáciu a cieľ komunikácie.</p> <p>U detí s ťažkým a viacnásobným postihnutím dosiahnuť schopnosť dorozumieť sa pomocou posunkového jazyka a lebo niektorej formy alternatívnej a augmentatívnej komunikácie (AAK)</p>	<p>Použitie jazyka v komunikačných situáciách; modelové hry, kladenie otázok, vykonávanie inštrukcií, komentovanie činnosti a pod.</p> <p>Vytváranie komunikačného aparátu, Osvojovanie si takých foriem komunikácie, ktoré je žiak schopný zvládnuť a používať (grafické systémy, kombinované systémy, posunkový jazyk, gestá, prstová abeceda, použitie elektronických pomôcok a pod.) Tréning komunikačných partnerov.</p>
Oblasť rozvoja foneticko-fonologickej roviny	
<p>Rozvíjať fonematické uvedomovanie, Schopnosť diferencovať dištinktívne znaky jazyka podľa individuálnych schopností dieťaťa.</p> <p>Rozvíjať artikulačnú obratnosť a výslovnosť, správne dýchanie.</p>	<p>Tréning fonologického uvedomovania podľa El'konina (SAS), Nácvik fonematickej diferenciacie, nácvik artikulácie. Dychový tréning Hlasové cvičenia. Myofunkčná terapia. Orofaciálna stimulácia. Fonograforytmika.</p>
Oblasť rozvíjania lexikálno-sémantickej roviny	
<p>Rozvíjať slovnú zásobu. Budovať štruktúrovaný systém klasifikácie pojmov v pamäti, rozvíjať schopnosť hľadať významovú podobnosť slov a kategorizovať ich. Rozvíjať schopnosť používať ustálené slovné spojenia- frázy.</p>	<p>Rozvíjanie slovnej zásoby, kategorizácia pojmov, oprava viet, dokončovanie viet, tvorba slovníkov náročných pojmov v jednotlivých predmetoch, kľúčové slová, sémantické mapy a pod. Tvorba (rečových) denníkov.</p>
Oblasť rozvoja gramatiky (morfológie a syntaxe)	
<p>Stimulovať porozumenie reči. Volíť si formy potrebné pre konkrétne dieťa. Rozvíjať jazykový cit, syntaktické a morfológické pravidlá. Aplikovať ich do hovorenej i písanej podoby.</p>	<p>Určovanie rodov podstatných mien, flexie podľa trendu vývinu reči, predložkových väzieb a analógie, maľované čítanie, tvorba viet, opakovanie viet, odvodzovanie slov, tvorba súvetí, rozvoj porozumenia reči.</p>

Oblasť rozvoja naratív (rozprávačských schopností)	
Rozvíjať schopnosti rozumieť reči a podporovať schopnosť reprodukovať udalosť, príbeh alebo prečítaný text štruktúrované, kohézne, zmysluplne a plynule.	Rozvíjanie rozprávačských schopností podľa osnovy (obrázkovej, otázok), spontánne rozprávanie príbehu alebo udalosti, reprodukovanie prečítaného textu.
Oblasť rozvoja gramotnosti	
<p>Čítanie Fixovať grafémy, slabiky, slová, pravopis. Osvojiť si techniku čítania a čítať s porozumením obsahu prečítaného textu pomocou stratégií práce s textom.</p> <p>Písanie a pravopis Naučiť žiakov stratégie osvojovania si pravopisných pravidiel, aplikovať ich v písaní, pracovať s pravidlami slovenského pravopisu primerane vývinovej úrovni.</p> <p>Rozvíjať integráciu hovorenej a písanej reči.</p>	<p>Rozvíjanie gramotnosti Čítanie-technika čítania i porozumenie prečítaného podľa osnovy Prepojenie čítania a písania Osvojovanie si stratégií učenia Interpretovanie obsahu textu, kladenie otázok, vytváranie kauzálnych spojení, dopĺňovanie textu a pod. Písanie- písanie i ortografia, súvislý písomný prejav.</p>
<p>Matematické schopnosti Rozvíjať predčíselné predstavy. Rozvíjať číselné predstavy. Rozpoznať súvislosti. Rozvíjať matematické schopnosti.</p>	<p>Zoskupovanie pod hlavné pojmy. Vytváranie analógií. Rozpoznanie použitého pravidla. Použitie pravidla. Vytvorenie stálosti množstva. Budovanie matematických predstáv. Budovanie okruhu číselných a matematických pojmov (viac, menej, rovnako,...), vzťahov medzi nimi. Chápanie matematických operácií. Riešenie slovných úloh. Geometria. Jednotky. Algoritmy.</p>
Oblasť rozvoja funkčnej komunikácie	
Osvojovať si komunikačné stratégie.	Komunikačné stratégie zamerané na dieťa, Strategie ľahšieho porozumenia výmen, nových pojmov, rečového vzoru a stratégia konverzácie.
Rozvíjať konverzačné schopnosti.	Rozvíjanie konverzačných schopností.

Oblasť rozvíjania iných schopností	
Rozvíjať taktilné a kinestetické vnímanie.	Rozvíjanie vnímania, poznávania, diferenciačných schopností.
Rozvíjať sluchovú a zrakovú gnóziu (vnímanie, diferenciacia, pamäť).	Rozvíjanie pamäti (akusticko-verbálna a zraková, pracovná pamäť). Poznávacie procesy (zachovanie, priraďovanie, zorad'ovanie, triedenie-kategorizácia).
Rozvíjať priestorovú orientáciu (orientácia v makropriestore, orientácia v mikropriestore) a orientáciu v čase.	Rozvíjanie priestorovej a časovej orientácie. Návčik pravo-ľavej orientácie (telesná schéma, rovinná a časová orientácia).
Rozvíjať motorické schopnosti.	Serialita (návčik sekvencií, postupnosti). Intermodalita (audiovizuálny vzťah). Rozvíjanie oromotoriky, vizuomotoriky, jemnej a hrubej motoriky, grafomotoriky, fonograforitmiky.

PROCES

Vyučujúci predmetu ILI (tu uvádzaný pod pojmom logopéd)na začiatku školského roku na základe výsledkov vyšetrenia zo školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, svojej vlastnej vstupnej logopedickej diagnostiky alebo rediagnostiky a zvolených logopedických terapeutických metód a postupov vypracuje **individuálny plán** (postup) logopedickej terapie pre každého žiaka na určité obdobie. Časovo- tematické plány nie sú potrebné a ich dodržiavanie by bolo nereálne. Individuálny plán logopedickej terapie je vlastne postup vedúci k splneniu cieľov terapie v jednotlivých oblastiach uvedených v časti Obsah ILI –primerane komunikačným, vývinovým a kognitívnym schopnostiam žiaka. Špecifický vyučovací predmet ILI sa neklasifikuje. Na vysvedčení sa uvádza „absolvoval“. Špecifický vyučovací predmet ILI môže vyučovať len absolvent 2. stupňa vysokoškolského štúdia so štátnou záverečnou skúškou z logopédie, v súlade s platnými príslušnými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Logopéd pracuje so žiakmi individuálne.

U nehovoriacich žiakov a žiakov, ktorých reč nie je zrozumiteľná pre okolie, sa odporúča používať augmentatívnu a alternatívnu komunikáciu (AAK), prípadne ju zaradiť do

školského vzdelávacieho programu. AAK sa uplatňuje v celom vyučovacom procese, v mimoškolských aktivitách a v spolupráci s rodinou žiaka.

Frekvencia cvičení so žiakmi vyplýva z učebného plánu a rozvrhu hodín. V prípade ťažkého stupňa NKS je možné vykonávať logopedickú terapiu aj častejšie ako stanovuje učebný plán.

Potom je určenie frekvencie cvičení v kompetencii riaditeľa školy.

Dĺžka logopedických cvičení je závislá od veku a schopností dieťaťa, logopedickej diagnózy a prípadne iných špecifik dominantného alebo iného postihnutia, či narušenia žiaka.

Logopéd úzko spolupracuje so zákonnými zástupcami dieťaťa, so školským zariadením výchovného poradenstva prevencie (ČSPP, CPPPaP), s inými odborníkmi a s ostatnými pedagógmi. Logopéd metodicky usmerňuje pedagógov, zákonných zástupcov v oblasti prístupu ku komunikácii so žiakom a pri vykonávaní logopedických cvičení podľa inštrukcií. Je veľmi dôležité zaangažovať do spolupráce zákonných zástupcov žiaka tak, aby sa podieľali na všetkých krokoch v rámci intervencie a niesli spoluzodpovednosť za výsledky spoločného snaženia.